

Головними завданнями професорсько-викладацького складу кафедри страхування є модернізація та активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів, що суттєво підвищує ефективність набуття студентами знань з наук і дисциплін страхового спрямування. Кафедра максимально використовує в навчальному процесі можливості Інтернет для організації навчання на основі телекомунікацій, використання мультимедіа, застосовуючи при цьому такі дієві технології навчання, як *метод проектів* і метод *«кейс-стаді»*. Робота за методом проектів передбачає постановку студентам конкретних завдань, їх розкриття з обов'язковим виокремленням ідеї та гіпотези розв'язування проблеми, чітким плануванням дій. Наявність таких завдань для студентів дає можливість ґрунтовніше дослідити поставлену проблему. Використання методу проектів передбачає тісну взаємодію студентів і викладачів, які, за необхідності, корегують та виправляють роботу студентів у групі, спрямовують її на досягнення кращих результатів. Як зазначає Г. Ісаєва, «проекткування – це особливий тип інтелектуальної діяльності, відмінною особливістю якої є перспективна орієнтація, практично спрямоване дослідження» [2].

Робота за *методом «кейс-стаді»* (метод ситуаційних вправ, ситуаційний метод), розробниками якого є науковці з Великобританії М. Шевер, Ф. Едейем і К. Єйтс, так само мобілізує і активізує співпрацю між студентом і викладачем. Кейс-стаді, за визначенням учених Ш.І. Бобохужаєва та З.Ю. Юлдашева, це «сукупність умов та обов'язків, що описують конкретні, реальні обставини на даному етапі» [3]. Отже, сутність «кейс-стаді» полягає у використанні конкретних випадків для спільного аналізу, обговорення і опрацювання рішень при вивченні дисциплін, що читаються на кафедрі.

Перевага даного методу полягає у тому, що він не тільки відображає практичну проблему, а й одночасно актуалізує певний комплекс знань для студентів, а також вдало поєднує навчальну, аналітичну і практичну діяльність, що безумовно є доцільним і ефективним у реалізації сучасних завдань системи освіти.

Робота зі студентами є пріоритетом професорсько-викладацького складу кафедри страхування. При застосуванні сучасних інноваційних освітніх технологій студент і викладач є рівноправними суб'єктами навчання. Викладач стає керівником, організатором і помічником, а не лише носієм і транслятором знань. Використання сучасних педагогічних технологій у навчальному процесі університету є запорукою студентоцентрованого підходу та реалізації особистісно-орієнтованого навчання.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
2. Ісаєва Г. Метод проектів – ефективна технологія навчання // Підручник для директора. – 2005. – № 9–10. – С. 4–9.
3. Бобохужаев Ш.И., Юлдашев З.Ю. Инновационные методы обучения: особенности кейс-стади метода обучения и пути его практического использования. – Ташкент, 2006. – С. 88.

Дем'янчук О.О., к.е.н.,
доцент кафедри політичної економії

ГУМАНІЗАЦІЯ ТА ОБ'ЄКТИВІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ ПАРТНЕРСЬКИХ ВІДНОСИН «ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ»

Перевірка знань, умінь і навичок є обов'язковою складовою навчання, адже контроль – це процес зворотнього зв'язку, без якого неможливий процес навчання.

У людини мотив діяти є найвиразнішим тоді, коли вона знає результат своєї діяльності. Оцінка отриманих результатів дає можливість людині підтримувати мотивацію. Як тільки людина перестає отримувати інформацію про результати, у неї зникає мотив для подальших дій. Таким чином, систематичний контроль та оцінювання є основними засобами встановлення зворотнього зв'язку між студентами та викладачем.

З іншого боку, контроль та оцінювання є джерелом виникнення психолого-педагогічного протиріччя, сутність якого у тому, що систематичний контроль одночасно і активізує, і гальмує процес навчання.

З метою подолання цього протиріччя необхідно створити такі умови під час здійснення контролю та оцінювання, за яких останні не сприймалися би студентами як репресивні санкції. Треба змінювати філософію контролю, яка має базуватися на партнерських стосунках між викладачем та студентами (викладач та студенти – «колеги», «співробітники») (1).

Оптимізація контрольно-оцінної діяльності може відбуватись у двох напрямках: об'єктивізації та гуманізації. Об'єктивізація контролю означає зменшення його суб'єктивності. Гуманізація контролю передбачає створення такої системи оцінювання, яка б не сприймалася студентами як репресивні санкції і не травмувала би психіку тих, хто навчається.

Проблема об'єктивного та гуманного оцінювання залишається невирішеною і дуже гострою. І головною перешкодою на шляху до її вирішення є суб'єктивізм викладача (а не суб'єктивність, яка завжди є в оцінюванні). Під «педагогічним суб'єктивізмом» розуміється особистісне, упереджене ставлення до процесу контролю, що може призвести до суб'єктивних помилок оцінювання (2, с. 53).

Під суб'єктивними помилками оцінювання розуміють неправильно виставлені, завищені чи занижені оцінки успішності навчальної діяльності студента, які не відповідають його реальному рівню знань чи вмінь. Розрізняють такі типові суб'єктивні помилки оцінювання:

- 1) помилки великодушності – це неусвідомлене завищення оцінок;
- 2) помилки зверхності – це неусвідомлене заниження оцінок;
- 3) помилки ореолу – це упереджене ставлення до певних осіб («невстигаючих», «відмінників»);
- 4) помилки центральної тенденції – це прагнення уникнути крайніх оцінок (коли викладач не ставить «відмінно» або «незадовільно»);
- 5) помилки контрасту – це коли знання, якості особистості і поведінка людини оцінюється вище чи нижче залежно від того, хто оцінює. Наприклад, менш зібраний викладач буде вище оцінювати студентів з високою організованістю і охайністю;
- 6) помилки близькості – це бажання ставити подібні за часом і місцем оцінки: наприклад, після «незадовільно» важко поставити студенту «відмінно» і навпаки. Або, наприклад, викладач, який приймає іспит, зазвичай дивиться у записову книжку студента на попередні оцінки і враховує їх у своєму оцінюванні цього студента;
- 7) логічна помилка – це винесення подібних оцінок різним властивостям і характеристикам, що здаються тому, хто оцінює, логічно пов'язаними: наприклад, перенос викладачем оцінок за поведінку студента на оцінки за предмет – за однакові відповіді різним за поведінкою студентам виставляють різні оцінки. (2, с. 54–55).

Як заниження, так і завищення оцінок призводить до зниження пізнавальної активності студентів, але у випадку, коли оцінки занижуються, це супроводжується підвищенням рівня тривожності, занепокоєння і може навіть призвести до відмови від роботи, а при встановленні завищених оцінок виникає благодушність, самозадоволення, неробство, ледарство.

Ситуації прояву педагогічного суб'єктивізму доцільно розглянути з позиції студентів. Серед студентів існують такі емоційні реакції, як страх, тривога, з одного боку, або нудьга, незацікавленість – з іншого. Ось що пропонують для поліпшення системи оцінювання студенти Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана (із виступу студента на науковій студентській конференції): «Дуже важливо коментувати виставлені оцінки і ставити їх так, щоб у студентів не виникало сумнівів у їхній правильності, і тим паче неприпустимо доводити справу до образи, озлоблення чи конфлікту. У жодному разі не можна помилки і незнання студентів перетворювати на предмет глузування і злісного самозадоволення. Глузування і злостивість ніколи не були стимулами до вдосконалення, радше навпаки. При оцінюванні відповіді завжди має бути розуміння студента. І якщо студент заслуговує, дуже важливо висловити йому похвалу. Похвала має бути, звісно, стримана, на кшталт: «Ви відповідали не зовсім добре, але краще, ніж минулого разу», тощо. Важливо знайти добре слово для студента. Іноді все сказане викладачем має бути просто не до кінця оголошеною правдою» (2, с. 57).

Таким чином, викладачам можна порадити усвідомлювати справжні цілі своєї діяльності, передбачати наслідки такої діяльності та розуміти, якої мети він досягає: чи виховує студентів у бажаному для себе напрямку (у випадку свідомої психологічної підтримки), чи розбещує їх (факти формалізму або корупції).

Що стосується студентів, то реальним виходом тут є формування активної самооцінювальної діяльності, яка базується на усвідомленні того, що оцінка не повинна бути самоціллю. Розуміння студентами специфіки контрольно-оцінної діяльності, обговорення з викладачами та вирішення в процесі гри умовних конфліктних педагогічних ситуацій сприятиме зміщенню акценту з оцінювання навчальної діяльності на її процес і результат.

Література

1. Тренінги / Політична економія. Навч. посібник / О.О. Дем'янчук, Д.Г. Хохич, М.П. Тищенко. – К.: КНЕУ, 2013.
2. Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів економічного університету / М.І. Радченко, М.В. Артюшина, Г.М. Романова та ін. – К.: КНЕУ, 2010.